

Gerolamon a sor. A nehéz pereekben lelke a Golgotán jár s ez végtelen nyugalmat ad neki.

Egy istenfélő férfi a vesztőhelyhez furakodik és néhány vigasztaló szót szól a halálba indulóhoz.

— Az utolsó órában — mondja a barát halkán — csak Isten vigasztalhatja az embert.

Zokogó öreg pap megkérdi tőle, szívesen hal-e vértanúhalált.

— Ó, hiszen az Úr annyit szenvedett érettem — hangzik a felelet: az utolsó szavak, amelyek Savonarola ajkáról elröppentek.

A gunyolódó hangok, amelyek itt-ott hallatszottak, elnémulnak. Az emberek némán magukba roskadnak. A tömeg nem kiált irgalomért, mint az ilyenkor szokásos volt. Érzi, hogy ilyen bátran csak Isten választott gyermekei mennek a halálba...

A máglya, amelyet a három test alatt gyújtottak, hatalmas lánggal égni kezd. A lángot egy szélroham pillanatokra elfújja. A tömeg némán szembenéz a három élettelen testtel. Fra Gerolamo esontos karja mintha felemelkedett és vádlón feléjük mutatott volna...

Sokaknak bizonyosan eszébe jutott Fra Gerolamo döbbenetes nagypénteki prédikációja, amikor ez a kéz épp ilyen vádlón emelkedett fel s mutatott rá a jövő veszedelmekre.

Nem kellett sokáig várniok. Az elkövetkező időkben Itália testét véresre marcangolták az idegenek...

HOLLÓS LAJOS:

ITTHON

Járok, futok, mint kinek dolga van,
száz fontos ügye, elodázhatatlan
bokros gondjai. Ó, boldog:alan
mozgékonyosság! Mákony, mely hatalmadban
tartsz mindhalálig, éhség, szomj, erő,
becsvágy és félelem, fontoskodások.
Hol már a böles, a mindent ismerő
sztoikus? Illanó fogadkozások...

A csengő város mint napfény a föld
holt, fagyott burkát, úgy olvasztja lággyá
a megriasztott lélek géمبرült
idomait; a néma már világgá
sikoltaná, mi tegnap oly kicsiny,
oly távoli volt, szóra érdemellen
gyermekjáték, vagy inkább léha esiny,
kialvó fény a ködlő képzeletben.

Hát mégis fontos, mégsem hangyaboly,
mint onnan láttam, ütlegek szikrázó
szédületében? Vérben? Mégsem oly
hívságos és hamis, mint csendes, játszó
örült világa? Lám, már itt vagyok,
valóban itt, már szólok és kiáltok,
veszekszem is. Ó, Semmi, mily nagyot
nőttél egy perc alatt! Egész világot!

Ott fenn, a pengehangú ég alatt,
hol lándzsaröptű szél nyársalta mellem,
oly egyszerű volt: Élek? Meghalok?
Nem kérdezett s nem értett más: a szellem.
Végső valóság. Több-e, kevesebb?
Már nem tudom. Már hatni kezd a méreg.
Már elhiszem a zűrt, hisz édesebb
ízű. Fogadkozó: csak ennyit érek?

Jaj, függtem a gerendán! S vertek is,
Ó, hogy megverték ama hűvös estén!
Mint bogár, kit felnyársalt egy tövis
s a Megváltó gyötrelmét érzi testén,
úgy függtem ott' és véres arcomon
kín és mosoly villant. Oly egyszerű volt
szervenvedni! Ezt a leckét jól tudom.
A durva szél sajtó fülembé dúdolt.

Nem történt semmi? Járok és ülök.
A város áll még. Kávéház pöfékel.
„Ki írt és mit?” — Legyintek, örülök
és támadok az újra lobbant hévvel.
Lapok, versek, hírek és szóbeszéd,
mohón pótolni mind, amit kihagytam.
Hűlt ereimben hó fut szerteszét:
boldog beteg a gyógyító iszapban.

1939 OKTÓBER...

Barátom, emlékszel az őszi hedzsirászra?
Mögöttünk őskori sötétbe süllyedt
a Város s mi a holt éjben cikázva
futottunk. Minden állomáson züllött
kormos vagónok vártak reánk fülledt
és ázott-gőzű ember-rakománnyal.
Hol volt már Páris fénye s a mi kedvünk!

Jól tettük-e? Ki mérhetné meg végleges
érvénnyel tetteinket? Olykor éjszaka
álmomszakadtan hirtelen felébredek s
a fájdalom, mint alvó váron, rajtam üt.
Hol surranhatott be? Tán álmom végszava
nyitott kaput e tomboló seregnek...

De mindegy, nem? — Igen, felelheted, hisz
jól tudjuk minden vígaszunk keserv is,
s minden keservünk új reménybe ringat
s ügyis folytatjuk, két üvöltő dervis,
a perc szünet után, míg beseperjük
egymásnak vetett alamizsnáinkat.

Emlékszel Aix les Bains-re? Csókjaik
búcsúzó könny-ízére ott ittuk a kávét.
Ezer provánszi ló indult az Alpések
felé s az állomás előtt cőkmókjait
rakodta már a Déli Hadsereg.
Báméskodtunk, mint két suhanc diák
s felettünk komoly, halk szavakkal szóltak
komor felnőttek, franciák.

S Venise-ben vettem nyakláncot neki.
Akkor még úgy hittük, találkoznak
s a tél elől Keletre jó velem.
A játékházak halk árkádjai
felől ránk kongtak biztató harangok
s csak én döbbsentem meg a rossz előjelen:
a Szent Márk-téren nem láttunk galambot...

Hogy szikrázott a tenger! Nyelvemen
fagyaltok ízét költötte, míg néztem.
E tengert néki adom, — fogadkoztam szorongva
s némi accent-nal Richepin-t idéztem.

... S emlékszel forgó fénykeresztjeléről
Triesztben a világítótoronyra...?